

8

förlorade år

– en granskning av Socialdemokraternas
rättspolitiska misslyckanden

Åtta förlorade år

– en granskning av Socialdemokraternas rättspolitiska misslyckanden

Sammanfattning

- Brottslighetsutvecklingen, särskilt avseende grova våldsbrott, sexualbrott och personrån, har skenat sedan den socialdemokratiska regeringen tillträdde 2014. Sverige ligger i den absoluta Europatoppen vad gäller dödsskjutningar per capita. Var fjärde ung kvinna utsätts för sexualbrott varje år.
- Antalet kriminella nätverk och antalet särskilt utsatta områden växer. Sverige har 20 områden där polisen inte kan göra sitt jobb och där den organiserade brottsligheten i princip kontrollerar lokalsamhället. Gängen infiltrerar myndigheter och sätter upp egna vägspärrar.
- Sverige har färre antal poliser per capita än för tio år sedan och ligger i botten av ligan i Europa. Poliser hoppar av i tusental och enligt polisens egna utredare har utredningen av grova brott inte fungerat så dåligt på tjugo år. Även övriga myndigheter i rättsväsendet är underdimensionerade och underfinansierade i förhållande till sina uppgifter.
- Andelen uppklarade brott har minskat sedan 2014. Mindre än fem procent av alla anmälda våldtäkter leder till en fällande dom.
- Regeringen påstår att den har skärpt "fler än 70 straff", men nästan hälften av dessa höjningar är sådana som har liten eller ingen praktisk betydelse, och i en stor del av de övriga fallen är skärpningarna resultat av tillkännagivanden från riksdagen.
- Färre människor påbörjar fängelsestraff idag än för tio år sedan.
- Socialdemokraterna har konsekvent röstat nej till Moderaternas förslag om mönsterbrytande brottsbekämpande åtgärder och höjda polislöner, även till sådana förslag som regeringen sedermera infört efter att ha tvingats till det av riksdagen, till exempel lagen om blåljussabotage.

Innehåll

BAKGRUND	3
1. BROTTsutVECKLINGEN	4
1.1. Skjutningar och sprängningar	4
1.2. Kriminella parallellsamhällen	6
1.3. Brott utsatthet	9
1.4. Upplevd trygghet	11
1.5. Effekter på Sverige bilden utomlands	12
2. RÄTTsvÄSENDETS utVECKLING	13
2.1. Polisen	13
2.2. Åklagar myndigheten, andra myndigheter	17
3. REGERINGENS OTILLRÄCKLIGA ÅTGÄRDER	18
3.1. Regeringens påståenden om straffskärpningar	18
3.2. Effekter av den socialdemokratiska regeringens åtgärder	20
3.3. Socialdemokraterna röstar nej till effektiv brottsbekämpning och hårdare straff	20

Bakgrund

I sitt rättspolitiska program, "Ett tryggare Sverige", i upptakten inför valet 2014, lovade Socialdemokraterna att "det är till Sverige andra länders politiker och poliser ska komma på studiebesök om de vill lära sig hur man effektivast förebygger och bekämpar brott".¹

Åtta år senare kan man konstatera att så inte blivit fallet. Tvärtom har Sverige blivit ett internationellt skräckexempel, det enda land i Europa där utvecklingen av det dödliga skjutvapenvåldet går åt fel håll – med en dödsjutning i veckan, ett land där var fjärde ung kvinna utsätts för sexualbrott varje år, där kriminella nätverk sätter upp egna vägspärrar och infiltrerar kommuner och statliga myndigheter. Samtidigt lämnar poliser i tusental yrket på grund av dåliga arbetsvillkor och låga löner.

Ibland är det lätt att ta till överord, något som man bör akta sig för även i politiken. Brottslighet har funnits i alla samhällen och kommer alltid att finnas. Men den utveckling som har skett i Sverige sedan 2014 kan bara beskrivas i de allra allvarligaste termer. När till och med våldsmonopolets och rättsstatens fundament hotas i vissa områden är vi mycket nära en punkt där utvecklingen håller på att glida oss ur händerna, kanske oåterkalleligen. De senaste åtta åren hade kunnat vara kritiska för att vända utvecklingen, men det vi ser i backspegeln är åtta förlorade år.

Om vi vill behålla förutsättningarna för en positiv samhällsutveckling måste det omedelbart till mönsterbrytande brottsbekämpande åtgärder. Den nuvarande regeringen har haft åtta år på sig att vända utvecklingen, men misslyckats. Nästan alla åtgärder som regeringen vill ta åt sig äran för har Socialdemokraterna först röstat mot, till dess att riksdagen tvingat regeringen att agera.

---

¹ "Ett tryggare Sverige – Kriminalpolitisk program för Socialdemokraterna", s.50

1. Brottsutvecklingen

1.1. Skjutningar och sprängningar

Sverige har blivit ett unikum i Europa vad gäller skjutningar och sprängningar. I genomsnitt sker det ungefär en skjutning per dag och en dödsskjutning i veckan i Sverige – sedan 2017 har mer än 250 människor skjutits till döds, många av dem oskyldiga civila helt utan koppling till gängen. Sverige är det enda land i Europa där det dödliga skjutvapenväldet ökar i stället för att minska, och sedan 2014 ligger Sverige i den absoluta toppen i Europa. Trots en blygsam avmattning under coronaåret 2021 visar den långsiktiga uppåtgående trenden inga tecken på att avta; om utvecklingen under det första halvåret 2022 håller i sig kommer detta år innebära en ny toppnotering.

1.1.1. Skjutningar

Det kanske mest iögonfallande symtomet på brottslighetsutvecklingen i Sverige är den kraftiga ökningen under en rad år av skjutningar, särskilt sådana med anknytning till den gängkriminella miljön. Skjutningarna har sammantaget ökat med närmare 50 procent sedan år 2014.

Källa: Brås kortanalys 7/2015 ("Skjutningar 2006 och 2014") samt polisens publicerade statistik över skjutningar.

Det helår som hittills har sett flest antal skjutningar är 2020. Under detta år skedde mer än en skjutning per dag, totalt 379. 47 av dessa hade dödlig utgång, med andra ord sköts i princip en person ihjäl per vecka i Sverige. Under 2021 minskade antalet skjutningar något – men endast marginellt – till totalt 344 varav 45 dödsskjutningar.² Man kan i samband med detta notera att år 2021 delvis präglades av coronapandemin med medföljande nedstängningar av samhället och social distansering.

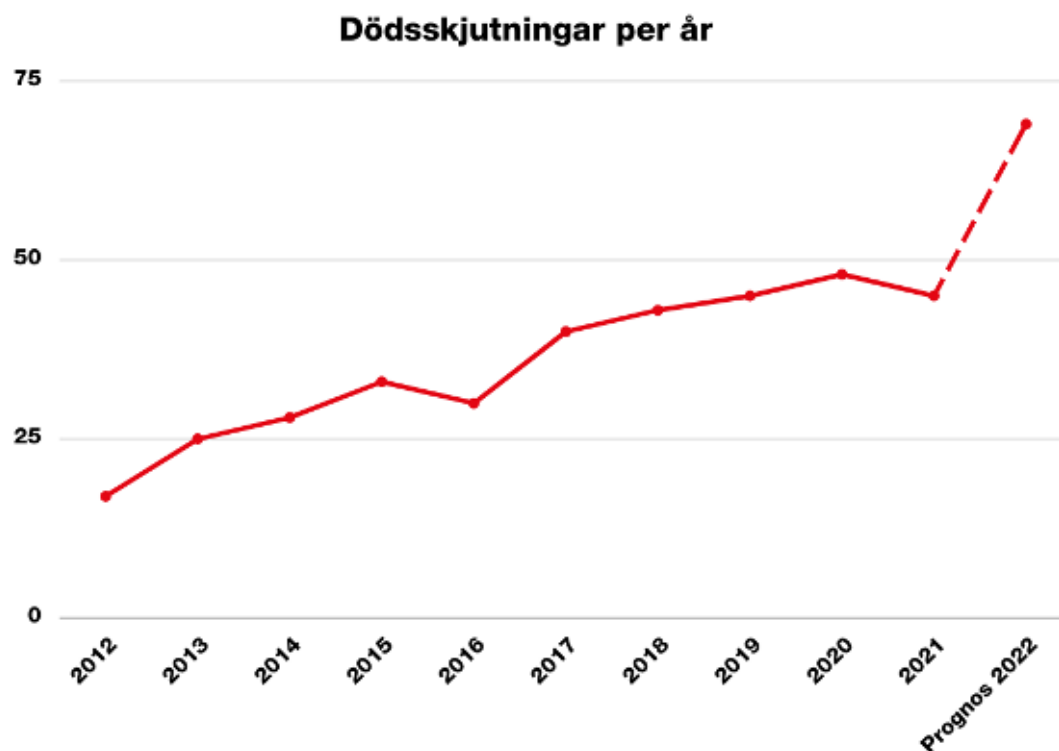
Den mer långsiktiga trenden förefaller emellertid av allt att döma fortsätta uppåt. Antalet skjutningar under de fem första månaderna 2022 överstiger, med råge, siffrorna för motsvarande månader till och med under rekordåret 2020. Om utvecklingen fortsätter finns det alltså mycket

² Polisens publicerade statistik över skjutningar, <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/sprangningar-och-skjutningar/>

som talar för att år 2022 blir ytterligare en ny toppnotering vad gäller det dödliga skjutvapenvåldet. Vid årets slut kan Sverige därmed ha passerat 300 dödsoffer i skjutningar sedan 2015.

Med andra ord: vad gäller skjutningar finns än så länge ingen ljusning i sikte.

Ovan: Antalet dödsskjutningar per år, inklusive prognos för 2022 baserat på antalet döda januari—juli. Trenden är rakt uppåtgående, med undantag för 2021. Källa för siffrorna är polisens publicerade statistik och Brå.

1.1.2. Sprängningar

Vid sidan av skjutningarna har vi också en internationellt sett mycket hög nivå av sprängningar, d.v.s. olika typer av attentat med explosiva ämnen, till exempel handgranater, även om siffrorna har fluktuerat år från år. 2018, det första året för vilket polisen har särredovisat statistik rörande sprängningar, skedde totalt 90 fullbordade sprängdåd, 2020 skedde 107 och förra året, under coronapandemin, skedde 79.³ Den anmärkningsvärt höga förekomsten av sprängattentat per capita i Sverige har tilldragit sig internationell uppmärksamhet.

1.1.3. Sverige i Europajämförelse

En särskilt oroande omständighet i sammanhanget är att Sveriges utveckling vad gäller dödligt skjutvapenvåld tydligt avviker från mönstret i hela övriga Europa. Som vi redan har sett har skjutvapenvåldet ökat i Sverige under senare år, men Sverige är det enda land i Europa som har en ökande trend vad gäller dödligt skjutvapenvåld.

Under perioden 2014–2017 låg Sverige tvåa efter Kroatien i hela Europa vad gäller dödligt skjutvapenvåld per capita. Sedan 2018 har Sverige dock högst nivå av dödligt skjutvapenvåld i

³ Polisens publicerade statistik över sprängningar, <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/sprangningar-och-skjutningar/>

hela Europa (med reservation för att 2017 är det sista år för vilket data erhållits från samtliga studerade länder).⁴

Den svenska ökningen av dödligt skjutvapenvåld är enligt Brå helt kopplad till en kraftig ökning av skjutvapenvåldet i den kriminella miljön.⁵

Ovan: Sverige avviker från den allmänna trenden i Europa, och är det enda land där det dödliga skjutvapenvåldet ökar över tid. Bildkälla: Brå 2021

1.2. Kriminella parallellsamhällen

Sedan 2014 har hela bostadsområden i det närmaste vridits ur det statliga våldsmonopolets grepp. Runt om i Sverige finns idag nästan 20 särskilt utsatta områden, i vilka polisen har mycket svårt att arbeta och kriminella gäng i princip styr lokalsamhället. Antalet kriminella gäng och klaner växer ständigt och de uppträder alltmer aggressivt och dominant mot det övriga samhället och dess institutioner: gängen sätter upp egna vägspärrar, tvingar människor till underkastelse, hotar tjänstemän och infiltrerar myndigheter. Detta är ett akut hot mot samhällets grundläggande struktur.

1.2.1. Antalet gäng och gängkriminella samt antalet kriminella klaner

Det dödliga skjutvapenvåldet i Sverige är, som vi sett, i stor utsträckning kopplat till den organiserade brottsligheten. Problemet med kriminella nätverk är emellertid allvarigare och mer djupgående än så. De kriminella gängen och klanerna har en stark påverkan på samhället – i synnerhet i de s.k. utsatta områdena men i snabbt tilltagande utsträckning också på samhället som helhet, inklusive rättsstaten och den offentliga förvaltningen.

Det finns olika uppskattningar i fråga om hur många gängkriminella det finns i Sverige. Frågan kommer naturligtvis också besvaras olika beroende på hur man väljer att definiera begreppet "gängkriminell". Man kan exempelvis definiera begreppet som någon som blivit dömd för en

⁴ Brå, Rapport 2021:8, "Dödligt skjutvapenvåld i Sverige och andra europeiska länder", https://bra.se/download/18.1f8c9903175f8b2aa70c9a1/1629181100220/2021_8_Dodligt_skjutvapenvald_i_Sverige_och_andra_europeiska_lander.pdf

⁵ Brå 2021, s. 62.

gärning begången inom ramen för organiserad brottslighet – en definition som uppenbarligen kommer ge upphov till ett stort mörkertal – eller så kan man använda sig av andra typer av uppskattningar, till exempel baserade på polisens kriminalunderrättelseverksamhet. Klart är i vart fall att omfattningen av problemet växer från år till år. År 2017 uppskattade polisen att 5 000 personer var aktiva i totalt ca 200 kriminella nätverk i landet.⁶

Antalet gängkriminella har av allt att döma ökat sedan dess. Polisen har uppgivit att ca 1 000 personer rekryteras in i gängen varje år.⁷ Polisen har i slutet av år 2021 bedömt att det fanns drygt 8 200 nätverkskriminella i Sverige. Bara i Region Stockholm räknar polisen i en kartläggning med att det 2021 fanns 52 kriminella nätverk, vilket är en ökning från kartläggningen 2019.⁸

Vissa av de kriminella nätverken är släktbaserade ("kriminella klaner"). Polisen uppskattade år 2020 att det fanns "minst 40" kriminella klaner i Sverige.⁹ Dessa klaner upprätthåller delvis, och av allt att döma i allt högre grad, en egen parallell samhällsstruktur med egen rättskipning/konfliktlösning och en tystnadskultur riktad mot majoritetssamhället. Det förekommer i vissa delar av landet att dessa klanstrukturer påverkar eller smälter samman med det officiella samhällets strukturer. I september 2020 hölls en exempelvis "romsk klanrättegång" i Malmö, som av inblandade uppfattades inom ramen för kommunal verksamhet.¹⁰

1.2.2. Särskilt utsatta områden

Den organiserade brottsligheten är förknippad med de s.k. utsatta och särskilt utsatta områdena, vilka huvudsakligen utgörs av brottsbelastade förorter med en mycket stor andel människor med utländsk bakgrund. Polisen upprättar sedan 2015 nationella s.k. lägesbilder över dessa områden.

Enligt de definitioner som polisen använder sig av är ett utsatt område ett geografiskt avgränsat område som karaktäriseras av en låg socioekonomisk status där de kriminella har en inverkan på lokalsamhället. Ett särskilt utsatt område är ett område som kännetecknas av en allmän obenägenhet att delta i rättsprocessen. Det kan även förekomma systematiska hot och våldshandlingar mot vittnen, målsägare och anmälare i området. Situationen i området innebär att det är svårt eller nästintill omöjligt för polisen att fullfölja sitt uppdrag vilket kräver regelmässig anpassning av arbetssätt eller utrustning.

Enligt 2021 års kartläggning polisen att det fanns 61 utsatta områden i Sverige, varav 19 särskilt utsatta. Detta är en negativ utveckling sedan 2015, då situationen redan var mycket dålig med 53 utsatta och 15 särskilt utsatta områden.¹¹

Det betyder att 5 procent av landets befolkning, ca 550 000 människor, lever i utsatta områden. De utsatta områdena och situationen där är med andra ord inget randfenomen, ingen marginell förekomst, utan en relevant bild av Sverige av idag. Ett kvalitativt mått på i vilken grad livet i de utsatta områdena påverkas av de kriminella nätverken är hur gängkriminella, i augusti 2020, upprättade regelrätta vägspärrar i Hammarkullen och Hjällbo i Göteborg och således tog på sig

⁶ <https://www.expressen.se/nyheter/brottscentralen/polischefen-5000-kriminella-i-utsatta-omraden/>

⁷ <https://sverigesradio.se/artikel/kriminella-natverk-rekryterar-1-000-personer-arligen>

⁸ Polismyndigheten, "Kriminella nätverk inom den organiserade brottsligheten i polisregion Stockholm 2021", <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/2021/oktober/ny-kartlaggning-av-kriminella-natverk-i-stockholm/>

⁹ <https://sverigesradio.se/artikel/7547810>

¹⁰ <https://www.expressen.se/kvallsposten/anklagas-anvande-kommunalt-arbete-for-romsk-dold-rattegang/>

¹¹ Polismyndigheten, "Lägesbild över kriminell påverkan i samhället: 2021", <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/utsatta-omraden/>

en uppgift som tillhör det allmänna våldsmonopolet.¹² Tydligare än så kan knappast bilden av parallella samhällsstrukturer gestaltas.

1.2.3. Påverkan på myndigheter – hot och infiltration

Den möjligen allra mest oroande aspekten av den organiserade brottsligheten, åtminstone på systemnivå, är hur den påverkar rättsstaten och den offentliga förvaltningen. Detta sker främst genom två mekanismer, som båda hotar samhällets grundläggande funktionssätt. Det ena är att påverka tjänstemän i offentlig förvaltning genom våld, hot om våld eller implicita hot (dvs. genom våldskapital), det andra är att infiltrera myndigheterna.

En rapport från augusti 2021 visar att den kommunala verksamheten i Göteborg i hög grad påverkas av hot från och rädsla för kriminella. Sådana hot får till exempel effekter för de kommunala sociala myndigheternas arbete med frågor om omhändertagande av barn. Förekomst av vapen och narkotika i kommunens lokaler tolereras eller rapporteras inte av rädsla för repressalier från kriminella. Det framgår också att det finns en osäkerhet kring stödet från arbetsgivaren i dessa frågor vilket skapar en "tystnadskultur". Enligt rapporten har kriminella strukturer sammantaget "stor påverkan på stadens verksamheter".¹³

Andra undersökningar ger resultat som pekar i motsvarande riktning. Enligt en enkät som gjordes under våren 2022 har mer än 150 medarbetare och chefer vid Göteborgs kommunala förskolor i något fall ändrat ett beslut på grund av hot om våld. Det handlar sammanlagt om fler än 70 beslut som har ändrats av sådana skäl.¹⁴

Rapporten från Göteborgs kommun har blivit omtalad eftersom Göteborg är den enda kommun som har gjort en systematisk offentlig granskning av omfattningen av denna typ av problem i den egna verksamheten. Det finns emellertid inget som talar för att andra kommuner är förskonade från motsvarande problem. Exempelvis visade en kartläggning så sent som under våren 2022 att 40 procent av Malmös socialsekreterare har hotats det senaste året.¹⁵

Vad gäller kriminell infiltration, dvs. att de kriminella nätverken på ett organiserat sätt försöker placera lojala personer på olika positioner inom myndigheterna för att ge sig själva fördelar, till exempel oriktigt utbetalade bidrag, har sådan belagts i en rad viktiga myndigheter. Enligt en underrättelserapport från polisen har klanerna exempelvis lyckats infiltrera Försäkringskassan, samt ett flertal kommunförvaltningar.¹⁶ Arbetsförmedlingen har vidare själva uppgett att myndigheten infiltrerats av kriminella.¹⁷ Kriminalvården har också utrett flera fall av misstänkt infiltration i myndigheten.¹⁸

Kriminell infiltration av myndigheter fenomen som såvitt går att bedöma i princip är nytt i Sverige. Inget talar heller för att det är i avtagande. Tvärtom finns det skäl att utgå från att de rapporterade

¹² <https://www.expressen.se/qt/krim/kriminellt-natverk-har-upprattat-vagsparrar/>

¹³ Anna Ekström, Finns det en tystnadskultur i Göteborgs stad? (2021),

https://goteborg.se/wps/PA_Pabolagshandlingar/file?id=33784

¹⁴ <https://www.dn.se/sverige/forskolepersonal-i-goteborg-andrar-beslut-av-radsla-for-vald/>

¹⁵ <https://sverigesradio.se/artikel/40-av-malmos-socialsekreterare-har-hotats-senaste-aret>

¹⁶ <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/qAnQWO/polisen-sa-infiltrerar-klanernas-mullvadar-samhallet>

¹⁷ <https://www.svd.se/a/86wjiw1/af-kriminella-infiltrerar-arbetsformedlingen>

¹⁸ <https://www.publikt.se/nyhet/kriminalvarden-kan-ha-anstallt-infiltratorer-23919>

fall av kriminell infiltration som kommer till allmän kännedom endast representerar en mycket liten del av de verkliga fallen, och att det bakom dessa rapporter döljer sig ett stort mörkertal.

1.3. Brott utsatthet

Utsattheten för särskilt sexual- och våldsbrott har ökat mycket kraftigt sedan 2014. Förekomsten av sexualbrott har till exempel tredubblats, och förekomsten av ungdomsrån har mer än fördubblats. I dagens Sverige utsätts var fjärde ung kvinna för sexualbrott varje år, och tre procent av alla tonåringar över 16 år blir rånade varje år.

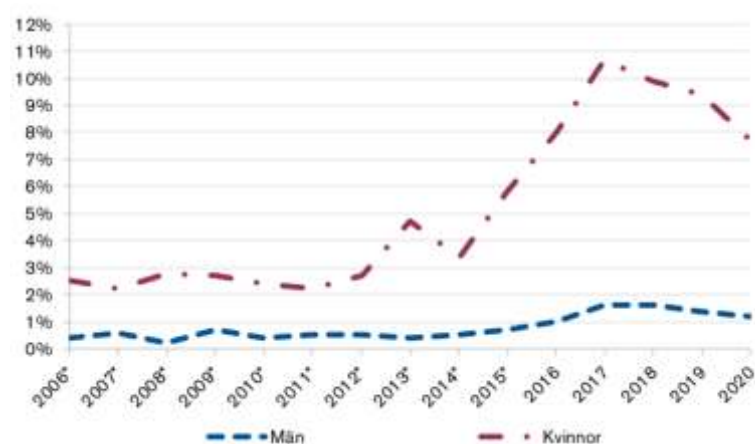
De flesta människor påverkas onekligen mer i sin vardag av andra typer av brott än exempelvis dödsskjutningar och sprängningar. De typer av brott som mest av allt påverkar vanliga människors trygghet, och därmed också känsla av frihet i samhället, är vålds- och sexualbrotten.

Brotsförebyggande rådet (Brå) genomför årligen en s.k. nationell trygghetsundersökning (NTU). Dessa undersökningar visar en dramatiskt ökad otrygghet och utsatthet för brott sedan 2014. (Om inget annat sägs är de siffror som redovisas i detta avsnitt hämtade från 2021 års NTU.¹⁹)

1.3.1. Sexualbrott

Sexualbrotten har ökat närmast lavinartat de senaste åren. Faktum är att den självrapporterade utsattheten har mer än tredubblats mellan 2011 och 2021, från 1,4 procent till 4,6 procent. Särskilt utsattheten hos yngre kvinnor har skjutit i höjden på ett sätt som saknar motstycke, från 6,5 procent 2011 till 26,1 procent under år 2020 (dvs. de senaste siffrorna i NTU 2021). Mer än var fjärde ung kvinna blev med andra ord utsatt för sexualbrott under år 2020.

Figur 3.11. Självrapporterad utsatthet för sexualbrott 2006–2020. Andel utsatta av männen respektive kvinnorna i befolkningen (16–84 år).

Ovan: Den röda grafen visar hur kvinnors utsatthet för sexualbrott har skjutit i höjden sedan 2014. Bildkälla: NTU 2021 (figurens numrering från originalkällan)

1.3.2. Rån

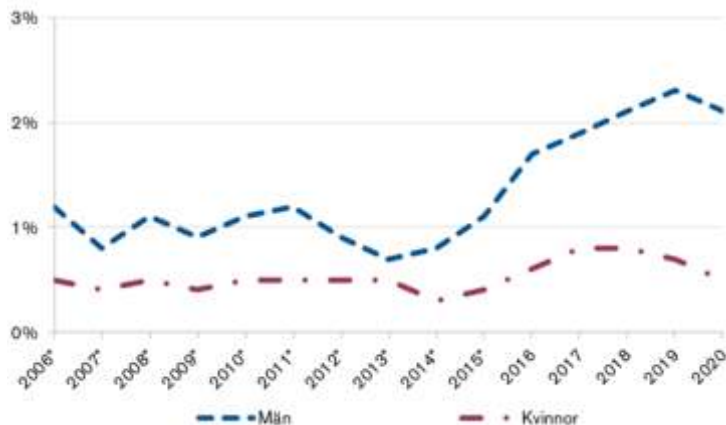
Utsattheten för rån bland män har mer än fördubblats på tio år, från att 0,9 procent av alla män rapporterade att de utsatts för personrån under år 2012, till 2,1 procent för år 2020. Faktum är att

¹⁹ <https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2021-10-12-nationella-trygghetsundersokningen-2021.html>

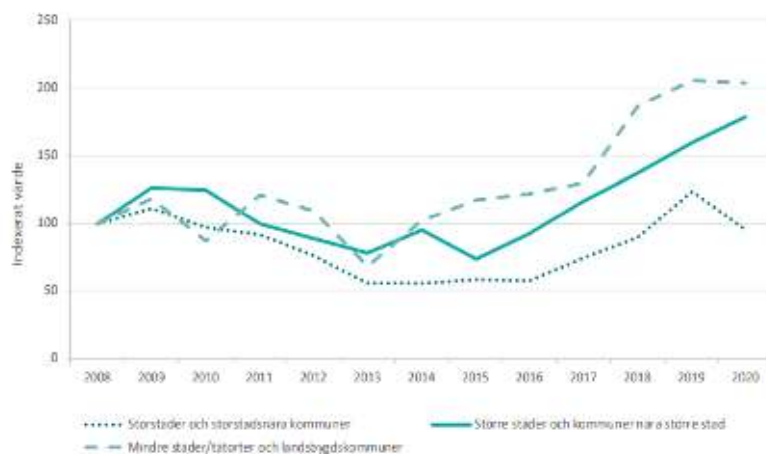
utsattheten sedan 2014 nästan har tredubblats. Denna utveckling är i stor utsträckning hänförlig till unga mäns, dvs. tonåringars, utsatthet. Under åren 2015–2019 har förekomsten av s.k. ungdomsrån, dvs. rån där offret är tonåring, mer än fördubblats. Runt tre procent av alla tonåringar över 16 år blev rånade år 2020.²⁰

Figur 3.16. Självrapporterad utsatthet för personrån 2006–2020. Andel utsatta av männen respektive kvinnorna i befolkningen (16–84 år).

Ovan: Den blå grafen visar hur framför allt mäns utsatthet för personrån har skjutit i höjden sedan 2014. Det är framför allt tonåringar som drabbas (jfr figuren nedan). Bildkälla: NTU 2021 (figurens numrering från originalkällan)

Figur 4. Den relativa utvecklingen av antalet anmälda rån mot personer under 18 år 2008–2020, uppdelat på kommuntyp.

Bildkälla: Kriminalstatistiken, Brå, "Ungdomsrån" (figurens numrering från originalkällan)

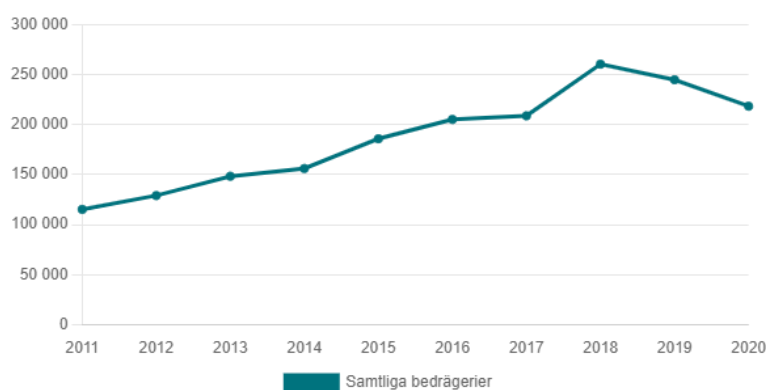
Brå konstaterar i sin rapport om ungdomsrån att den rapporterade förekomsten av s.k. förnedringsrån, dvs. rån med olika typer av förnedringsinslag, har ökat kraftigt. Det finns ingen fastslagen definition av förnedringsrån, men det kan till exempel handla om att man använder överdrivet våld, att man förnedrar offret verbalt, urinerar på offret eller tvingar offret att be om ursäkt eller kyssa rånarnas skor. Eftersom det saknas en kriminologisk definition av förnedringsrån finns det emellertid ingen tillförlitlig statistik kring denna utveckling.

²⁰ Brå, Rapport 2021:19, "Ungdomsrån", https://bra.se/download/18.161d181f17db3c8d91d205/1639477357414/2021_19_Ungdomsrån.pdf

1.3.3. Bedrägerier

Ytterligare en brottstyp, vid sidan av sexualbrott och personrån, som sticker ut i de senaste årens kriminalstatistik är bedrägerier, som ökar kraftigt. Antalet anmälda bedrägerier har mer än fördubblats sedan 2011.²¹ Bedrägerier är en brottstyp som ofta drabbar äldre, som av olika skäl har svårt att värja sig mot bedrägeriförsök. Det kan då röra sig om telefonbedrägerier, bank-ID-bedrägerier och s.k. försäljningsbedrägerier.

Ovan: Utvecklingen av antalet anmälda bedrägerier de senaste tio åren. Bildkälla: www.bra.se

1.3.4. Brott på landsbygden och s.k. "vardagsbrott"

En särskild aspekt av de senaste årens utveckling är en utbredd känsla på landsbygden av att man övergetts av rättsstaten. Skälen till detta är bland annat gränsöverskridande tillgreppsbrottslighet (stödligor) som utnyttjar den fria rörligheten, samt låg polisnärvaro utanför de större städerna. I vissa delar av landet, exempelvis Norrlands inland, är polisnärvaron mycket låg och uttryckningstiden kan överstiga två timmar. Detta har bland annat rapporterats om i P1:s dokumentärserie från 2021, "Laglös landsbygd".²²

Särskilt vanliga är stölder av bränsle, fordon och redskap från företagare och lantbrukare. Under våren 2022 har antalet anmälda dieselstölder mer än fördubblats. Det kan röra sig om tusentals liter som stjäls vid varje tillfälle.²³

1.4. Upplevd trygghet

I dagens Sverige minskar människors livsutrymme snarare än ökar. Människor drar sig för att gå ut på kvällarna, och drar sig för att trotsa gäng och hederspolis. Mest begränsade är kvinnor och äldre.

Den faktiska ökningen av brott och brottsutsatthet som syns i kriminalstatistiken innebär föga förvånande också att den upplevda otryggheten ökar. Kvinnor är särskilt hårt drabbade av upplevd otrygghet. Hela 36 procent av alla kvinnor känner sig otrygga vid utevistelse på kvällen i sitt eget bostadsområde. Bland unga kvinnor, i åldersgruppen 20–24 år, är det hela 50 procent. En annan grupp som är betydligt otryggare än befolkningen i stort är äldre. I åldersgruppen 65–

²¹ <https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/bedragier-och-ekobrott.html>

²² <https://sverigesradio.se/grupp/34506>

²³ <https://sverigesradio.se/artikel/kraftig-okning-av-dieselstolder>

74 år är det 55 procent som känner stor oro över brottsligheten i samhället. Den upplevda otryggheten illustrerar att brottslighetsutvecklingen, och i förlängningen hela rättspolitikerna, är en frihetsfråga lika mycket som en trygghetsfråga.

1.5. Effekter på Sverige-bilden utomlands

Våldsbrottslighet präglar alltmer bilden utomlands av Sverige, något som i förlängningen kan få konsekvenser för Sveriges ekonomiska välbefinnande.

Den växande otryggheten har under senare år haft växande negativa effekter för Sverige-bilden utomlands. Detta kan i sin tur få ekonomiska effekter för Sverige genom att i förlängningen påverka utländska företags investeringsvilja, vilket på sikt leder till svårigheter att rekrytera till exempel kvalificerad utländsk personal.

En undersökning från Livsmedelsföretagen 2019 visar att 62 procent av medlemsföretagen menar att Sverige-bilden bland kolleger och kunder i andra länder skadas av den växande våldsbrottsligheten, bland annat det ökande antalet skjutningar.²⁴ I olika internationella sammanhang förekommer beskrivningar av Sverige som en "hot spot" för våldsbrott.

I 2022 års upplaga av Svenska Institutets undersökning av bilden av Sverige utomlands bekräftas att brottsligheten numera är en framträdande del av andra länders bild av Sverige.²⁵

---

²⁴ <https://www.livsmedelsforetagen.se/oro-i-naringslivet-nar-sverige-pekas-ut-som-hotspot-for-kriminalitet/>

²⁵ <https://si.se/app/uploads/2022/02/arsrapport-sverige-bilden-2021.pdf>

2. Rättsväsendets utveckling

2.1. Polisen

Trots vårt lands allvarliga problem med grov våldsbrottslighet är Sveriges polistäthet bland de lägsta i Europa – lägre än när den socialdemokratiska regeringen tillträdde. Magdalena Andersson har gång på gång lovat 10 000 fler polisanställda till 2024 men rapporter visar att regeringen kommer missa detta mål med minst åtta år. Samtidigt lämnar tusentals poliser yrket på grund av dåliga anställningsvillkor och låga löner – något som bidrar till att uppkläringen av grova brott fungerar sämre än någonsin. År 2021 ledde bara 3,6 procent av alla anmälningar om våldtäkt till en fällande dom.

2.1.1. Antalet poliser

Sverige är ett av de länder i Europa som har lägst polistäthet, dvs. antal poliser per capita. År 2021 hade Sverige ca 205 poliser per 100 000 invånare – den genomsnittliga siffran i Europa är ca 300. För tio år sedan, 2011, var polistätheten i Sverige 215 poliser per 100 000 invånare.²⁶

Polistillväxten och antal poliser per 100.000 invånare

År	Polisanställda	Poliser	Poliser/100.000 invånare
2021	34211	21388	205
2020	33726	20942	202
2019	31728	20423	198
2018	30339	20040	196
2017	29599	19741	195
2016	29751	20025	200
2015	28264	19903	202
2014	28689	20051	206

Bildkälla: Polisförbundet

Regeringen lanserade 2017 ett politiskt mål om att öka antalet polisanställda med 10 000 till 2024. Målet om 10 000 fler poliser innebär, med bibehållna proportioner mellan civilanställda och poliser, att antalet poliser ska uppgå till totalt 26 200. Regeringen har sedan 2017 gång på gång pekat ut detta som en av de allra viktigaste politiska målsättningarna för att komma till rätta med den eskalerande brottsligheten. Regeringen har även gång på gång bekräftat att den står fast vid löftet och påstått att det är realistiskt att uppnå det. Senast i sin regeringsförklaring den 30 november 2021 uppgav Magdalena Andersson att "målet om 10 000 fler polisanställda är på god väg att uppnås".

I själva verket står det redan nu klart att det kommer vara omöjligt för regeringen att nå polismålet inom ens tillnärmelsevis utsatt tid. Sedan 2014 har antalet poliser i Sverige ökat med ca 2 000. Det kan jämföras med polisens tillväxt under den borgerliga regeringen 2006–2014 då polisen

²⁶ <https://www.polisforbundet.se/om-oss/press/pressmeddelanden/polistatheten-okar--men-fortfarande-langt-till-malet/>

växte med ca 2 700 poliser. Sedan 2015 har vidare nästan 2 500 poliser lämnat Polismyndigheten för andra yrken.

Riksdagens utredningstjänst (RUT) bedömer i en rapport att målet om 26 200 poliser, och därmed 10 000 polisanställda, inte kan nås förrän allra tidigast 2032, snarare än 2024.²⁷ Det innebär alltså en försening med åtta år, dvs. gott och väl dubbelt så lång tid som regeringen har lovat. Dessutom talar mycket för att polismålet inte kommer nås förrän ännu senare: fram emot år 2040.

Den absolut viktigaste faktorn för att öka antalet polisanställda är att fortsätta utöka antalet studenter som går polisutbildningen. Men sedan Magdalena Andersson lanserade sitt polismål har i genomsnitt fler än 200 platser på polisutbildningen stått tomma vid varje terminsstart. Det är helt enkelt inte tillräckligt attraktivt att bli polis i Sverige. Löner och arbetsvillkor är inte tillräckligt bra.

2.1.2. Problem med polisens effektivitet, brottsupplärning m.m.

Givet den långsamma utbyggnaden av polisens volym, och de stora avhoppet beroende på oacceptabla arbetsvillkor, är det inte förvånande att polisen dras med stora effektivitetsproblem i den brottsutredande verksamheten. Det gäller såväl grövre brott som det som ibland kallas "vardagsbrottslighet": butiksstölder, inbrott osv.

Vad gäller de grova brotten, till exempel gängmordsutredningarna, vittnar utredare inifrån polisen om mycket allvarliga brister i den utredande verksamheten. Under våren 2022 formulerade en utredare saken som att polisen inte "varit så dålig på tjugo år" på att lösa grova brott.²⁸ En ögonblicksbild av denna bristande effektivitet vad gäller att utreda de grova brotten är att av de 385 skjutningar som polisanmäldes 2020, hade i slutet av förra året endast 53 lett till fällande domar som vunnit laga kraft.²⁹

Brottsupplärningen är låg och över tid sjunkande. Det totala antalet brott som klaras upp av polisen har fluktuerat något men är idag lägre än 2014.³⁰

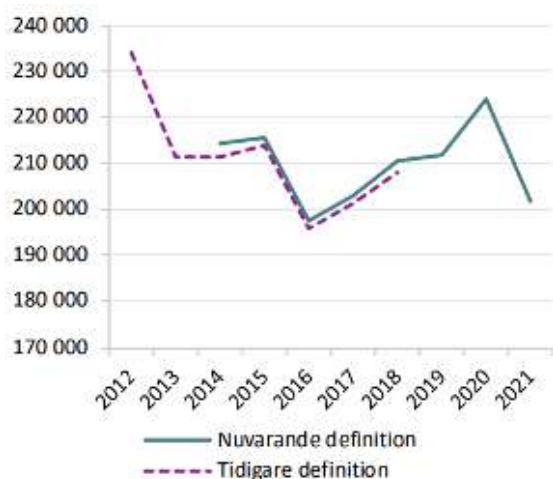
Utvecklingen av antalet personupplärade brott

²⁷ RUT Dnr 2021:1658.

²⁸ <https://www.svd.se/a/y4BzLE/darfor-loser-polisen-inte-gangmorden>

²⁹ <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/ny-kartlaggning-fa-skjutningar-klarar-upp>

³⁰ Brå Kriminalstatistik 2021, "Handlagda brott", s. 25, https://bra.se/download/18.146acb6517fd5578401907/1653313516669/Statistikrapport_handlagda_2021.pdf

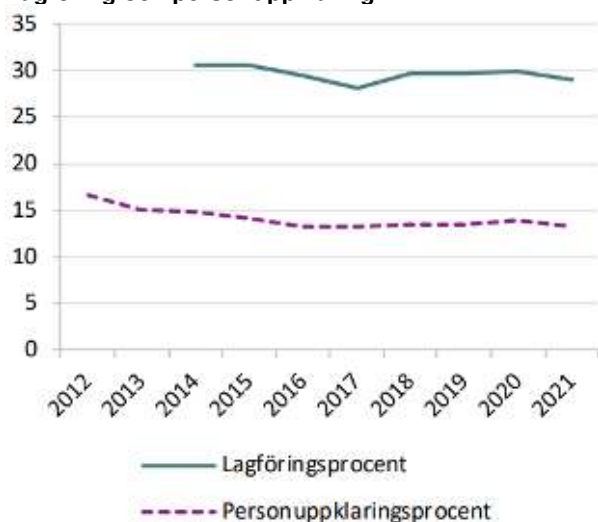

Till vänster: Utvecklingen av antalet personuppkarade anmälda brott (streckad linje), 2012-2018, samt antalet personuppkarade handlagda brott (heldragen linje), 2014-2021. Uppgifter för 2014-2016 korrigerades 2018-06-14.

Källa: Brå 2021

Räknat som andel av det totala antalet anmälda brott är brottsuppkareringen (dvs. brottsuppkaringsandelen) stadigt sjunkande.

Lagföring och personuppkarling

Till vänster: Lagföringsprocenten 2014-2021, samt utvecklingen av personuppkaringsprocenten 2012-2021. Uppgifter för 2014-2016 korrigerades 2018-06-14.

Källa: Brå 2021

Olika statistiska definitioner och metoder ger naturligtvis något annorlunda resultat, men vilken metod man än väljer pekar resultaten i motsvarande riktning. Man kan exempelvis titta på polisens siffror över "redovisningsandel", dvs. det antal ärenden som redovisas till åklagare som andel av det totala antalet utredningar i balans. Denna redovisningsandel har sjunkit med nästan 30 procent sedan 2014, från 17,3 procent till 12,5 procent.³¹

Ett exempel på en brottstyp som har mycket stor påverkan på människors upplevda trygghet, och där utsattheten dessutom har ökat kraftigt sedan 2014, är sexualbrott. Precis som för brott mot person i allmänhet är brottsuppkareringen av våldtäkter låg och över tid sjunkande. I en studie från 2019 fann Brå att uppkaringsprocenten hade sjunkit kontinuerligt under åren dessförinnan, med en halvering sedan 2014.³²

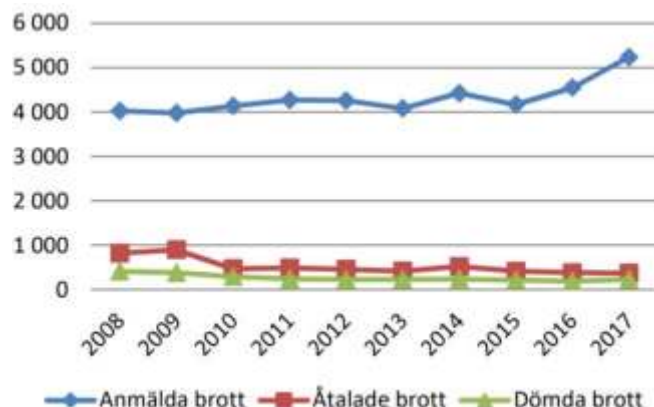
³¹ Polismyndighetens årsredovisningar 2014 (s. 20) och 2021 (s. 81).

³² Brå, Rapport 2019:9, "Våldtäkt från anmälan till dom", https://bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70e18f68/1615395291012/2019_9_Valdtakt_fran_anmalan_till_dom.pdf

Figur 1. Anmälda, åtalade och dömda våldtäkter mot person 15 år och äldre åren 2008-2017. Källa: Kriminalstatistiken.

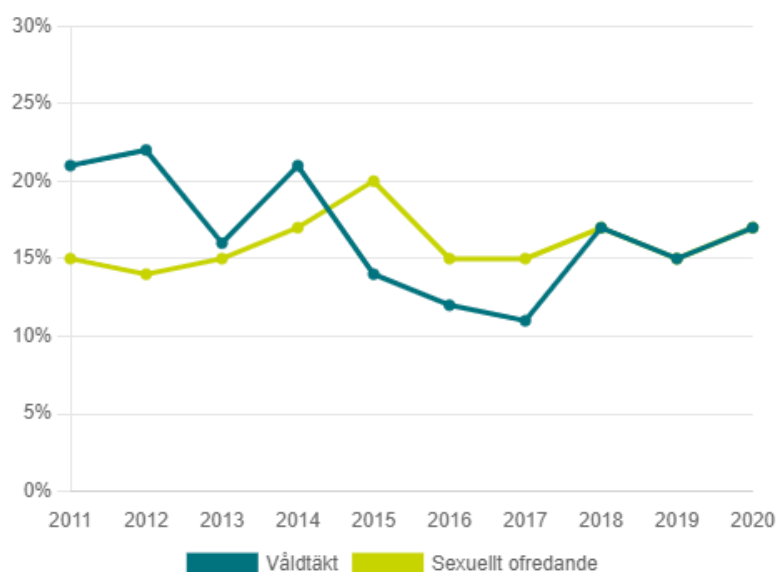
Tabell 2. Anmälda och åtalade våldtäkter mot person 15 år och äldre samt personupplklaringsprocenten år 2008-2017. Källa: Kriminalstatistiken.

Årtal	Anmälda våldtäkter	Åtalade våldtäkter	Personupplklaringsprocenten (%)
2008	4 025	826	21
2009	3 979	900	23
2010	4 134	476	12
2011	4 272	493	12
2012	4 259	462	11
2013	4 083	422	10
2014	4 426	524	12
2015	4 167	419	10
2016	4 549	384	8
2017	5 236	374	7

Ovan: Upplklaringsgraden för våldtäkt sjönk kontinuerligt mellan 2014 och 2017. Men även antalet fällande domar i absoluta tal minskade, trots att anmälningarna samtidigt ökade. Bildkälla: Brå 2019 (figurenas numrering från originalkällan)

I en studie från 2021 över effekterna av den nya samtyckeslagen som avsevärt breddade det straffbara området för brottet våldtäkt, framkom visserligen att antalet fällande domar för våldtäkt hade ökat efter lagändringen, men att antalet anmälningar också hade ökat.³³ År 2021 klarades 18 procent av alla våldtäkter upp, vilket alltså är lägre än 2014.

³³ Brå, Rapport 2020:6, "Den nya samtyckeslagen i praktiken", https://bra.se/download/18.7d27ebd916ea64de5306522c/1614334749612/2020_6_Den_nya_samtyckeslagen_i_praktiken.pdf

Ovan: Utvecklingen av personuppläringsprocenten för brottet våldtäkt. Bildkälla: <https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/valdtakt-och-sexualbrott.html>

Det bör i detta sammanhang noteras att "personupplärning" inte är detsamma som fällande dom. Personupplärning innebär att en misstänkt person bundits vid brottet genom att åtal har väckts, strafföreläggande har utfärdats eller åtalsunderlåtelse har meddelats. Om man ser till fällande domar i stället för personupplärning är resultaten betydligt sämre. Under år 2021 anmäldes 9 668 våldtäkter och meddelades 349 fällande domar om våldtäkt (inklusive grov våldtäkt och oaktsam våldtäkt). Detta innebär att endast ca 3,6 procent av alla anmälningar om våldtäkt leder till en fällande dom.

En verksamhet som ända sedan 2014 har pekats ut som en flaskhals är handläggningen av kriminaltekniska undersökningar hos Nationellt forensiskt centrum (NFC), som är en avdelning inom Polismyndigheten. Efter att tidvis ha varit uppe i 100 dagar är nu den genomsnittliga handläggningstiden hos NFC 50 dagar, dvs. sju veckor. Även 50 dagar är naturligtvis en ohanterlig och oacceptabelt lång handläggningstid. Det har förekommit att misstänkta har släppts ur häkte för att det inte längre varit proportionerligt att hålla dem häktade med tanke på de långa handläggningstiderna.³⁴

I många andra länder, till exempel i New Jersey i USA, har man kunnat pressa ned handläggningstiderna inom den kriminaltekniska undersökningsverksamheten till så lite som ett eller ett par dygn. Nyckeln har då varit att på olika sätt decentralisera den forensiska verksamheten, antingen med lokala labb eller med att kriminaltekniker åker ut till brottsplatserna snarare än att spår samlas in och sedan skickas till ett centralt laboratorium.

2.2. Åklagarmyndigheten, andra myndigheter

Hela rättsväsendet är överbelastat, redan som läget är idag. Om inte Åklagarmyndigheten, domstolarna och Kriminalvården fungerar kommer det vara omöjligt att få bukt med den växande brottsligheten, och värna vår rättsstat.

³⁴ <https://www.expressen.se/nyheter/slapps-ur-haket-for-lang-handlaggningstid/>

Fokus i den rättspolitiska debatten hamnar, av förståeliga skäl, lätt på polisen. Rättssystemet är emellertid en helhet. För att brottslingar ska kunna lagföras måste även Åklagarmyndigheten och domstolarna vara rätt dimensionerade och ha tillräckligt med resurser.

Läget inom Åklagarmyndigheten är dock mycket bekymmersamt. I myndighetens senaste budgetunderlag framgår att det har skett en stor ökning av inflödet av särskilt resurskrävande ärenden hos åklagarna: 15 procent på ett år och med 39 procent de senaste fyra åren. Det kan jämföras med antalet åklagare som under denna fyraårsperiod ökat med enbart 8 procent.³⁵

Sedan 2016 har Åklagarmyndighetens totala ärendebalanser ökat med över 20 procent.³⁶

I sista hand innebär det också hinder för en effektiv brottsbekämpning om inte Kriminalvården är rätt dimensionerad och fungerar. Trots att brottsligheten ökar kraftigt är Kriminalvården redan nu överbelastad, och dessutom underfinansierad. Enligt Kriminalvårdens budgetunderlag för 2022–2024 ser myndigheten behov av en ramhöjning om 2 100 Mkr – endast för att kunna utföra sitt nuvarande uppdrag.³⁷

3. Regeringens otillräckliga åtgärder

3.1. Regeringens påståenden om straffskärpningar

Regeringen påstår att den har skärpt ”fler än 70 straff”, men nästan hälften av dessa straffhöjningar är sådana som har liten eller ingen praktisk betydelse. I en stor del av de övriga fallen är skärpningarna ett resultat av tillkännagivanden från riksdagen och bygger ytterst på moderata förslag.

I den senaste regeringsförklaringen från november 2021 stoltserade statsministern med att regeringen har skärpt ”fler än 70 straff”, en uppgift som återkommande upprepas av justitieminister Morgan Johansson på bland annat Twitter. Detta måste emellertid beskrivas som en sanning med modifikation. En mycket stor andel av de straffskärpningar som har genomförts – 34 stycken – avser höjningar av maximistraffet. Enligt den straffmättningsmetod som är gängse i svenska domstolar, och som regeringen inte har gjort något för att förändra, ligger straffet för den absoluta majoriteten av alla fall av ett brott i botten eller nära botten av straffskalan. Höjningar av maximistraffen har mycket sällan praktisk betydelse.

³⁵ <https://www.aklagare.se/globalassets/dokument/planering-och-uppfoljning/budgetunderlag/budgetunderlag-2022-2024.pdf>

³⁶ Åklagarmyndighetens årsredovisningar 2021 respektive 2018, <https://www.aklagare.se/globalassets/dokument/planering-och-uppfoljning/arsredovisningar/arsredovisning-2021.pdf> och <https://www.aklagare.se/globalassets/dokument/planering-och-uppfoljning/arsredovisningar/arsredovisning-2018.pdf>.

³⁷ <https://www.kriminalvarden.se/globalassets/publikationer/ekonomi/kv-budgetunderlag-2022.pdf>

Vad gäller övriga straffskärpningar och nykriminaliseringar bygger en stor andel, i synnerhet bland de mer betydande, på tillkännagivanden från riksdagen, som i sin tur varit resultat av oppositionens politik. Följande exempel kan nämnas.

- Skärpning av straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott, till exempel grov misshandel och grovt rån (prop. 2016/17:108): bygger på en utredning som initierades av den borgerliga regeringen 2006–2014 (SOU 2014:18).³⁸
- Skärpning av straffen för vapenbrott och brott mot lagen om explosiva varor (prop. 2017/18:26): bygger på flera tillkännagivanden från riksdagen.³⁹
- Införande av brottet blåljussabotage (prop. 2018/19:155): bygger på tillkännagivanden från riksdagen.⁴⁰ Moderaterna har sedan 2016 drivit frågan om skärpt straffrättslig syn på angrepp på blåljuspersonal.
- Införandet av brottet inbrottsstöld (prop. 2020/21:52): Alliansens valmanifest 2014 innehöll ett förslag till en ny brottsrubricering för inbrottsstöld med ett minimistraff på 1 års fängelse.⁴¹ Riksdagen har vidare uppmanat regeringen i flera tillkännagivanden att skärpa straffet för bostadsinbrott genom att införa inbrottsstöld som en ny brottsrubricering.⁴²
- En särskild rubricering för hedersförtryck (prop. 2021/22:138): Moderaterna har sedan åtminstone 2014 drivit på för en skärpt straffrättslig syn på hedersbrott. Vi har föreslagit en ny straffskärpningsgrund för hedersbrott och sedan också en ny brottsrubricering för hedersbrott.⁴³ Riksdagen har också i tillkännagivanden uppmanat regeringen att agera.⁴⁴
- Skärpningen av straffen för knivbrott (prop. 2021/22:192): bygger på tillkännagivande från riksdagen, som delvis bygger på en motion från Moderaterna.⁴⁵
- Skärpningen av straffet för våldtäkt till minst tre år (prop. 2021/22:231): bygger på ett tillkännagivande från riksdagen våren 2018, som i sin tur bygger på förslag från Moderaterna.⁴⁶

³⁸ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2014/04/sou-201418/>

³⁹ Se s.19 i propositionen,

<https://www.regeringen.se/4a54a0/contentassets/648648d3a8324c0b96303a2f51a5100a/prop-201920-200.pdf>

⁴⁰ Se propositionen, <https://www.regeringen.se/496190/contentassets/515236f0577a479a999429611319f4b6/ett-starkt-straffrattsligt-skydd-for-blaljusverksamhet-och-myndighetsutovning>

⁴¹ "Vi bygger Sverige – Alliansens valmanifest 2014–2018", s. 88, <https://www.alliansen.se/wp-content/uploads/2014/09/Vi-bygger-Sverige-Alliansens-valmanifest-2014-2018.pdf>

⁴² Se t.ex. bet. 2014/15:JuU14, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/straffrattsliga-fragor_H201JuU14, och bet. 2020/21:JuU13, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/tilltradesforbud-till-butik-och-forstarkt_H801JuU13

⁴³ Se t.ex. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/motverka-vald-i-nara-relationer-och_H4023237 och https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/bekampa-hedersrelaterat-vald-och-fortryck_H5023736

⁴⁴ Bet. 2017/18:JuU14, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/straffrattsliga-fragor_H501JuU14

⁴⁵ Se propositionen https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/skarpta-straff-for-knivbrott_H903192/html och bet 2020/21:JuU24, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/straffrattsliga-fragor_H801JuU24/html

⁴⁶ Bet. 2017/18:JuU29, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/en-ny-sexualbrottslagstiftning-byggd-pa_H501JuU29

3.2. Effekter av S-regeringens åtgärder

Vad än regeringen vill påskina stämmer det inte att rättsfrågorna ges den prioritet som behövs. Färre personer sätts i fängelse idag än för tio år sedan, och inga av regeringens aviserade brottsförebyggande åtgärder har blivit lag.

Regeringen vill gärna få det att framstå som om den driver en handfast kriminalpolitik, och att fler människor döms till fängelse idag än tidigare. Det stämmer inte.⁴⁷ Trots den mycket dystra brottslighetsutvecklingen var det färre personer som påbörjade ett fängelsestraff 2021 än för tio år sedan (2012): 9 481 mot 9 500. Faktum är att i genomsnitt påbörjade drygt 700 (707) fler personer fängelseverkställighet per år under Alliansregeringen än under de socialdemokratiska regeringarna sedan 2014.

Socialdemokraterna har således inte höjt straffen i någon meningsfull mening – i någon mening som har påverkan på verkligheten.

Samma mönster går igen i andra delar av regeringens rättspolitik: storslagna påståenden om den förda politikens effekter visar sig vid närmare granskning sakna den mesta substans. Justitieminister Morgan Johansson har exempelvis påstått att 80 personer hoppat av från kriminella gäng i Malmö, tack vare arbetet i det s.k., "Sluta skjut"-programmet. När detta påstående granskades av riksdagens konstitutionsutskott framkom att den verkliga siffran var tjugo.⁴⁸

Regeringen vill gärna måla upp bilden av att den, till skillnad från oppositionen, har en omfattande politik för brottsförebyggande åtgärder. Detta håller dock inte för en granskning. Faktum är att ingen enda av regeringens åtta aviserade brottsförebyggande åtgärder i det s.k. 34-punktsprogrammet mot gängkriminaliteten hittills – efter åtta år i regeringsställning – har lett till skarp lagstiftning eller ens till en proposition på riksdagens bord.⁴⁹ Inget har till exempel blivit av det nationella avhoppningsprogram för gängkriminella som regeringen ständigt utlovat.

3.3. Socialdemokraterna röstar nej till effektiv brottsbekämpning och hårdare straff

Socialdemokraterna har satt i system att ständigt motsätta sig alla moderata initiativ på rättspolitikens område, bara för att till sist bli nedröstade i riksdagen, tillsätta en utredning och sedan göra en helomvändning i frågan. Men så sent som i juni 2022 röstade Socialdemokraterna till exempel nej till höjda polislöner.

Socialdemokraterna har under de senaste åren konsekvent och återkommande röstat nej till moderata förslag om mer effektiv brottsbekämpning och hårdare straff. Många av dessa förslag är sådana som regeringen sedan, så småningom, själva genomfört och gärna använder som exempel på sin egen hårda hållning mot brottsligheten.

Följande är exempel på moderata förslag som Socialdemokraterna har röstat nej till i riksdagen:

⁴⁷ Kriminalvård och statistik 2021, s. 43, https://www.kriminalvarden.se/globalassets/forskning_statistik/kos-2021-- -kriminalvard-och-statistik.pdf

⁴⁸ Bet. 2021/22:KU20, <https://www.riksdagen.se/globalassets/01.-aktuellt/202122/ku20-pressupplaga-2022-06-02.pdf>

⁴⁹ Punkt 27–34, <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/ett-tryggare-sverige/34-punktsprogrammet-regeringens-atgarder-mot-gangkriminaliteten/#forebyggande-av-brott>

- Införa ett nytt brott – inbrottsstöld: Socialdemokraterna röstade nej i mars 2015.⁵⁰ infördes sedermera av regeringen, efter tillkännagivande av riksdagen.
- Blåljussabotage: Socialdemokraterna röstade nej i april 2017.⁵¹ Detta infördes sedermera av regeringen, efter tillkännagivande av riksdagen.
- Skärpta straff för hedersbrott: Socialdemokraterna röstade nej våren 2017.⁵² Detta infördes sedermera av regeringen, efter tillkännagivande av riksdagen.
- Skärpta regler för förverkande av gängkriminellas egendom: Socialdemokraterna röstade nej i maj 2021.⁵³
- Utvisa gängkriminella: Socialdemokraterna röstade nej i juni 2021.⁵⁴
- Omhändertagande av gängkriminellas barn: Socialdemokraterna röstade nej i juni 2021.⁵⁵
- Preventiv avlyssning: Socialdemokraterna röstade nej i februari och april 2022.⁵⁶
- Kriminalisering av deltagande i kriminellt gäng: Socialdemokraterna röstade nej i april 2022.⁵⁷
- Se över skälen för strafflindring: Socialdemokraterna nej i april 2022.⁵⁸
- Införa förvaringsstraff: Socialdemokraterna röstade nej i april 2022.⁵⁹
- Utredda en sänkning av straffmyndighetsåldern: Socialdemokraterna röstade nej i maj 2022.⁶⁰
- Brottsbekämpande uppdrag till alla myndigheter och avskaffad sekretess mellan myndigheter: Socialdemokraterna röstade nej i maj 2022.⁶¹
- Införa vistelseförbud enligt dansk modell för kriminella i vissa geografiska områden: Socialdemokraterna röstade nej i maj 2022.⁶²

---

⁵⁰ Bet. 2014/15:JuU14, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/straffrattsliga-fragor_H201JuU14

⁵¹ Bet. 2016/17:JuU16, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/straffrattsliga-fragor_H401JuU16

⁵² Bet. 2016/17:JuU16 och 2016/17:JuU20, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/valdsbrott-och-brottsoffer_H401JuU20

⁵³ Bet. 2020/21:JuU25, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/processrattsliga-fragor_H801JuU25

⁵⁴ Bet. 2020/21:JuU24, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/straffrattsliga-fragor_H801JuU24

⁵⁵ Bet. 2020/21:SoU24, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/socialtjanst--och-barnfragor_H801SoU24

⁵⁶ Bet. 2021/22:JuU20, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/preventiva-tvangsmedel-for-att-forhindra_H901JuU20, och 2021/22:JuU44, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/nya-verktyg-mot-gangkriminaliteten_H901JuU44

⁵⁷ Bet. 2021/22:JuU44

⁵⁸ Bet. 2021/22:JuU23, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/straffrattsliga-fragor_H901JuU23.

⁵⁹ Bet. 2021/22:JuU23

⁶⁰ Bet. 2021/22:JuU27, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/unga-lagovertradare_H901JuU27

⁶¹ Bet. 2021/22:JuU22, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/polisfragor_H901JuU22

⁶² Bet. 2021/22:JuU22

- Ökade möjligheter att häkta 15–18-åringar: Socialdemokraterna röstade nej i maj 2022.⁶³
- Införa en möjlighet att vittna anonymt i gängrättegångar: Socialdemokraterna röstade nej i maj 2022.⁶⁴
- Inför möjlighet att besluta om visitationszoner: Socialdemokraterna röstade nej i maj 2022.⁶⁵
- Avskaffa mängdrabatten och ta bort ungdomsrabatten helt för vuxna gärningsmän: Socialdemokraterna röstade nej i juni 2022.⁶⁶
- Särskild lönesatsning till polisen: Socialdemokraterna har röstat nej till Moderaternas särskilda lönesatsning till polisen vid varje tillfälle som frågan kommit upp till omröstning i riksdagen, bland annat i höstbudgeten 2018 och i vårändringsbudgeten 2022.

---

⁶³ Bet. 2021/22:JuU27

⁶⁴ Bet. 2021/22:JuU24, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/processrattsliga-fragor_H901JuU24

⁶⁵ Bet. 2021/22:JuU22, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/polisfragor_H901JuU22

⁶⁶ Bet. 2020/21:JuU28, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/unga-lagovertradare_H801JuU28

intefyraartill.se